

๖
ทัศนคติของครูทอบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

นาง ตรีณี ทาควงศา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปรัชญาอักษรศาสตร์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974-567-297-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

J11913

I1558091X

TEACHERS' ATTITUDES ON LIBRARY SERVICES AND ACTIVITIES
IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE DEPARTMENT
OF GENERAL EDUCATION IN BANGKOK METROPOLIS

Mrs. Darunee Taduanga

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

ISBN 974-567-297-1

วิทยาลัยอาชีวศึกษา
 วิทยาลัยเทคนิคของครูคอบริการและกิจการของ หอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
 สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร
 โดย นางครูณี ทาควงทา
 ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์กานตน์ ศักดิ์เจริญ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพัทธกาศ ปวนะฤทธิ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
 การศึกษาคามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรราชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยาลัยอาชีวศึกษา

..... ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นางฉัตรชัย ไม่นายกิจ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
 (อาจารย์กานตน์ ศักดิ์เจริญ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพัทธกาศ ปวนะฤทธิ)

..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประยงค์ วัฒนกิจจรรย์)

..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลทิรา สุทธินิรันดรกุล)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ทัศนคติของครูคอบริการและกิจกรรมของ หอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

ชื่อนิสิต นางกรรณิ์ หาควงศา

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์กานต์มณี ศักดิ์เจริญ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพัทธศา ปวนะฤทธิ

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์

ปีการศึกษา 2529

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ ความสนใจในการใช้หอสมุด ความ
ต้องการและทัศนคติของครูคอบริการ จักขบริการ และกิจกรรมของหอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ว่าสอดคล้องกับบริการหรือกิจกรรมที่หอสมุดจัดทำอยู่ใน
ปัจจุบันเพียงใด รวมทั้งศึกษาสภาพการจักขบริการและกิจกรรมของหอสมุดโรงเรียนดังกล่าว
เพื่อ เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจักขบริการและกิจกรรมของหอสมุดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูบรรณารักษะหอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 19 คน และได้แจกแบบสอบถามให้แก่ครูหัวหน้า
หมวดวิชา โรงเรียนมัธยมศึกษาดังกล่าว จำนวน 167 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 151 ชุด
คิดเป็นร้อยละ 90.42 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีหาค่าร้อยละ ความถี่และเลขคณิต ความเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และเปรียบเทียบความคิดเห็นโดยทดสอบค่า Z (Z - test) แล้วนำเสนอในรูปแบบ
ตารางและความเรียง

ผลการวิจัย ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพของหอสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าหอสมุด
โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจักขกิจกรรมต่าง ๆ น้อยมาก ส่วนบริการอื่น ๆ ก็มีบ้างน้อยบาง ตามแต่
สภาพหอสมุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกำลังความสามารถของครูบรรณารักษะที่จะทำได้ หอสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่

ประสมปัญหา คือ ขาขบกลางร โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาครุบรรณาธิการที่มีวุฒิปริญญาตรี วิชาเอก บรรณาธิการศาสตร์ ขาขบประมาณ และสถานที่คับแคบ

ส่วนครูหัวหน้าหมวดวิชาที่มีทัศนคติต่อการจัดบริการและกิจกรรรมของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับพอใช้ในต่าง ๆ คือ อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ หนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ขบกลางรห้องสมุด บริการและกิจกรรรมของห้องสมุด โดยมีค่าเฉลี่ยของน้ำหนักความคิดเห็นในเรื่อง ขบกลางรห้องสมุดสูงสุด ส่วนค่าเฉลี่ยของน้ำหนักความคิดเห็นที่อยู่ในระดับมีเพียงเรื่องเดียว คือ เรื่องระเบียบกฎเกณฑ์การใช้ห้องสมุด

สำหรับความต้องการในการใช้บริการต่าง ๆ ของห้องสมุด พบว่ามีความต้องการในระดับปานกลาง โดยต้องการใช้บริการยืม - คืนหนังสือมากที่สุด ส่วนบริการที่ครูหัวหน้าหมวดวิชา มีความต้องการในระดับน้อย ได้แก่ บริการตอบคำถามทางโทรศัพท์ เมื่อเปรียบเทียบความพอใจและความต้องการของครูหัวหน้าหมวดวิชาต่อบริการและกิจกรรรมของห้องสมุดพบว่ามีความต้องการในบริการและกิจกรรรมต่าง ๆ ของห้องสมุดมากกว่าความพอใจที่ได้รับอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน คือ กรมสามัญศึกษา ควรจัดอัตรากำลังครุบรรณาธิการที่มีวุฒิทางบรรณาธิการศาสตร์ให้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษาให้ทั่วถึงทุกโรงเรียน และควรให้ครุบรรณาธิการทำงานเต็มเวลา จัดสรรงบประมาณให้ ขยายอาคารสถานที่ห้องสมุด กำหนดวิชาการใช้ห้องสมุดเข้าไว้ในหลักสูตรให้เป็นวิชาบังคับ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนรู้จักใช้ห้องสมุดโดยถูกต้องวิธี หาวิธีการให้ผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญของห้องสมุดโรงเรียน และปรับปรุงการเรียนการสอนโดยเน้นให้มีการใช้ห้องสมุดมากขึ้น ด้านศึกษานิเทศก์ควรให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการให้บริการ การจัดกิจกรรรม และวิทยาการใหม่ ๆ แก่ครุบรรณาธิการห้องสมุดโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ครุบรรณาธิการทำงานห้องสมุดอย่างเต็มที่ จัดประชุมปรึกษาหารือระหว่างครุในแกละหมวดวิชา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดประกอบการสอนมากขึ้น ให้ความสำคัญของงานห้องสมุดเท่ากับงานสอน ส่วนครุผู้สอนก็ควรใช้วิธีการสอนหลาย ๆ วิธี เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีโอกาสค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ครุผู้สอนควร เป็นบุคคลที่ เห็นความสำคัญของห้องสมุด มีนิสัยรักการอ่าน และการค้นคว้า เพื่อ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ครุบรรณาธิการควรจัดหาหนังสือและวัสดุอื่น ๆ ที่ครุและนักเรียนต้องการไว้ให้พร้อม ควรจัดบริการและกิจกรรรมต่าง ๆ ให้มากเพื่อดึงดูดความสนใจของครุและนักเรียนมาใช้ห้องสมุดมากขึ้น ช่วยเหลือครุผู้สอนในเรื่องการค้นคว้าโดยการจัดหาและบริการหนังสือที่ใช้ประกอบการสอนให้อย่างรวดเร็ว

And then were presented in tables with descriptions.

The research results show that there are few activities in those libraries. This varies with the ability and qualification of the librarians. Most of the libraries have the same problems : shortage of personnel, particularly librarians with a bachelor degree in library science ; insufficient budget and limited area.

It is also found that the heads of department have fair attitude to building, facilities, library printing materials, library personnel and library services and activities with the highest mean score on personnel. The library usage regulation is the only factor that has the good level mean score.

Concerning library services, there is moderate need. The circulation service is the most needed, whereas telephone reference service ranks very low according to the heads of department. Compared to their satisfaction of library services, the need is higher than the satisfaction level with .05 significance.

In developing a secondary school library, recommendations can be made as follows : the Department of General Education should procure qualified librarian positions for every secondary schools, allocate sufficient budget, and enlarge library area. In addition the subject "Using the library" should be included as a required course in the curriculum, This will help students know how to use the library, draw more attention of school administrators to the usefulness of library and the development of teaching method (Students should be trained to use the library as a part of their studying). The education supervisors

should have important roles in advising, suggesting and helping teacher librarians concerning library services, activities organization, and innovation. The School administrators should let teacher librarians work full - time in library, should organize meeting among heads of departments in order to develop teaching methods and emphasize library usage. In short, they should consider library work as important as teaching work. Teachers should use various teaching methods to stimulate students to study by themselves. Moreover teachers should realize the library usefulness. Teachers should set a good model of self - studying in the library through reasearch and reading habit. Finally, teacher librarians should provide sufficient books and other materials for both teachers and students, arrange interesting activities to attract teachers to use the library, and provide books and services for teachers to use in class room activities.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของอาจารย์กานต์ฉวีศักดิ์เจริญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สหพิศศา ปวงละฤทธิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนกรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านทั้ง 2 เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณนางสาวรุ่งทิพย์ หอวโนทยาน ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ และนางสาวอรุณี เค็มรัตนศิริกุล ที่ให้ความช่วยเหลือทางคันสถิติ รวมทั้งขอขอบคุณครูหัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ และครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ที่ได้กรุณาสละเวลารอกรอกแบบสอบถามอันเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิศา - มารดา และพี่ ๆ ที่สนับสนุนและให้กำลังใจ ตลอดจนมา และขอขอบคุณคุณชูชาติ ทาควงศา ที่คอยให้กำลังใจ สนับสนุน และช่วยเหลือตลอดเวลาจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จในที่สุด

ครูณี ทาควงศา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

๗

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....

๖

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....

๗

กิตติกรรมประกาศ.....

๘

สารบัญตาราง.....

๘

บทที่

1. บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....

1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....

4

แนวเหตุผลของการวิจัย.....

5

ขอบเขตของการวิจัย.....

5

วิธีดำเนินการวิจัย.....

7

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....

8

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

16

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....

16

2. หอสมุดโรงเรียน

ความหมายของหอสมุดโรงเรียน.....

20

หน้าที่ของหอสมุดโรงเรียน.....

21

พัฒนาการของหอสมุดโรงเรียนในประเทศไทย.....

25

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหอสมุดโรงเรียนในประเทศไทย..

28

แนวโน้มของหอสมุดโรงเรียนสมัยใหม่.....

35

ประวัติกการพัฒนาหอสมุดโรงเรียนสมัยใหม่.....

37

บุคลากรของศูนย์สื่อการศึกษา.....

39

วัสดุของศูนย์สื่อการศึกษา.....

41

อาคารสถานที่ของศูนย์สื่อการศึกษา.....

42

3. บริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียน	
ลักษณะและความหมายของงานบริการ.....	46
สิ่งที่ทำให้การบริการบรรลุผลตามความมุ่งหมาย.....	48
ประเภทของงานบริการ.....	49
สภาพปัจจุบันและการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา	56
4. วิธีดำเนินการวิจัยและผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
วิธีดำเนินการวิจัย.....	68
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	114
อภิปรายผล	121
ขอเสนอแนะ	129
ขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	134
ขอบกพร่องและข้อจำกัดของการวิจัย.....	135
บรรณานุกรม	136
ภาคผนวก ก. บัญชีรายนามกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง	
ตามคำสั่งกรมสามัญศึกษาที่ 4952/2526	152
ข. รายชื่อโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษา	157
ค. มาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียน	163
ง. สูตรที่ใช้ในการคำนวณ	166
จ. แบบสัมภาษณ์	171
ฉ. แบบสอบถาม	189
ประวัติผู้เขียน.....	211

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1	จำนวนห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่มีบริการหรือกิจกรรม.....	59
2	จำนวนครูหัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จำแนกตามกลุ่มโรงเรียน.....	76
3	จำนวนครูหัวหน้าหมวดวิชาจำแนกตามหมวดวิชาที่สังกัด.....	77
4	จำนวนครูหัวหน้าหมวดวิชาจำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	78
5	จำนวนครูหัวหน้าหมวดวิชาจำแนกตามระยะเวลาที่ทำงานในโรงเรียน...	79
6	จำนวนครูหัวหน้าหมวดวิชาจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่.....	80
7	จำนวนครูหัวหน้าหมวดวิชาจำแนกตามประเภทของสิ่งพิมพ์ที่ครูนำมาใช้สอนในวิชาต่าง ๆ	81
8	จำนวนครูหัวหน้าหมวดวิชาจำแนกตามประเภทของห้องสมุดที่เคยใช้และลำดับที่เลือกใช้.....	83
9	จำนวนครูหัวหน้าหมวดวิชาจำแนกตามอัตราความถี่ในการใช้ห้องสมุด....	84
10	จำนวนครูหัวหน้าหมวดวิชาจำแนกตามจุดมุ่งหมายที่ใช้ห้องสมุด.....	85
11	จำนวนครูหัวหน้าหมวดวิชาจำแนกตามช่วงเวลาที่ใช้ห้องสมุดเป็นประจำ..	86
12	จำนวนครูหัวหน้าหมวดวิชาจำแนกตามความสนใจในห้องสมุด.....	87
13	จำนวนครูหัวหน้าหมวดวิชาจำแนกตามวิธีค้นหาหนังสือและสิ่งพิมพ์ที่ต้องการจากห้องสมุด.....	88
14	จำนวนครูหัวหน้าหมวดวิชาจำแนกตามประเภทของสิ่งพิมพ์วิชาการที่ใช้บ่อยครั้ง.....	89
15	ค่าเฉลี่ยนำหนักความคิดเห็นของครูหัวหน้าหมวดวิชาในเรื่องสาเหตุที่ทำให้มาใช้ห้องสมุด.....	91
16	ค่าเฉลี่ยนำหนักความคิดเห็นของครูหัวหน้าหมวดวิชาในเรื่องสาเหตุที่ทำให้ไม่อยากเข้าใช้ห้องสมุด.....	92
17	ค่าเฉลี่ยนำหนักทัศนคติของครูหัวหน้าหมวดวิชาต่ออาคารสถานที่ของห้องสมุด	94
18	ค่าเฉลี่ยนำหนักทัศนคติของครูหัวหน้าหมวดวิชาต่อวัสดุอุปกรณ์.....	95

ตารางที่

ร
หน้า

19	คำเจดีย์นำหนักทัศนคติของครูหัวหน้ามหาวิทยาลัยทอหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ	96
20	คำเจดีย์นำหนักทัศนคติของครูหัวหน้ามหาวิทยาลัยทอบุคลากรของหอสมุด..	98
21	คำเจดีย์นำหนักทัศนคติของครูหัวหน้ามหาวิทยาลัยทอระเบียบกฎเกณฑ์การใช้หอสมุด.....	99
22	คำเจดีย์นำหนักทัศนคติของครูหัวหน้ามหาวิทยาลัยทอบริการและกิจกรรมของหอสมุด.....	100
23	คำเจดีย์นำหนักความพอใจของครูหัวหน้ามหาวิทยาลัยทอบริการและกิจกรรมที่หอสมุดจัก.....	103
24	คำเจดีย์นำหนักความต้องการของครูหัวหน้ามหาวิทยาลัยทอบริการและกิจกรรมที่หอสมุดจัก.....	105
25	คำ Z เพื่อทดสอบ เปรียบเทียบความพอใจและความต้องการในบริการและกิจกรรมของหอสมุด	107

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย